B.A.-B.Ed. & B.Ed

Question Papers

Semester- 4th & 8th

May, 2023

Scanned with CamScanner

PC–10141/M

N–10/2053

ASSESSMENT FOR LEARNING–XVIII

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt **two** questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is the difference between assessment and evaluation? Discuss their purposes in detail.

II. What are objective type tests? Explain different types of test items that can be prepared for objective type tests.

III. Describe assignments and projects as tools of assessment.

IV. Elaborate upon the concept and significance of Continuous and comprehensive evaluation.

SECTION—B

V. What do you mean by graphical presentation of performance data? Explain different type of graphs in detail.

Scanned with CamScanner

VI. Elaborate upon different measures of central tendency. How are they interpreted?

VII. Describe various examination reforms in detail.

VIII. What are standard scores? How are they calculated and interpreted?

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write short notes on the following :

1. Diagnostic evaluation.
2. Summative evaluation.
3. Limitations of essay type tests.
4. Oral testing.
5. Percentage.
6. Percentile rank.
7. Frequency distribution.
8. Alternate modes of examination.
9. Normal distribution.
10. School based credit.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ (Assessment) ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ (Evaluation) ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਸਟ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਟੈਸਟ ਮੱਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

III. ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

IV. ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

V. ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫੀਕਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਗ੍ਰਾਫਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

VI. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

VII. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VIII. ਪਰਿਮਾਪ ਸਕੋਰ ਕੀ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਲੱਛਣਾਤਮਕ (Diagnostic) ਮੁਲਾਂਕਣ।
2. ਜੋੜਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ।
3. ਲੇਖ ਕਿਸਮ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।
4. ਜ਼ਬਾਨੀ ਟੈਸਟਿੰਗ।
5. ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ।
6. ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (Percentile) ਦਰਜਾ।
7. ਵਾਰਵਾਰਤਾ ਵੰਡ।
8. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਢੰਗ।
9. ਸਧਾਰਨ ਵੰਡ।
10. ਸਕੂਲ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰੈਡਿਟ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–10142/M

N–10/2053

GENDER SCHOOL & SOCIETY–XIX

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. How do the perceptions about masculinity and femininity affect the gender roles?

II. Write a detailed note on 'Gender equality in India with special reference to caste and religion'.

SECTION—B

III. Explain the Cooley's theory of the 'looking-glass self'.

IV. Describe the role of Internet and Social Media in the process of socialization.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Define Gender Identities.
2. Importance of Schooling of girls.
3. Define the concept of Patriarchy.
4. Gender Stereotypes.
5. What do you mean by 'Gender Bias'?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮਰਦਾਨਗੀ ਅਤੇ ਨਾਰੀਤਵ ਸਬੰਧੀ ਸੋਝੀ ਜੈਂਡਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਜਾਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੈਂਡਰ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਵੈ (Looking-glass self) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

IV. ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਜੈਂਡਰ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਸਕੂਲੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ।

3. ਪਿੱਤਰੀ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

4. ਜੈਂਡਰ ਦੀਆਂ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

5. ਜੈਂਡਰ-ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–10143/M

N–10/2053

INCLUSIVE SCHOOL–XX

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Differentiate between special, integrated and inclusive education. (10)

II. How a proper seating arrangement can contribute towards the successful inclusion? Also mention the ways of effective seating arrangement. (5,5)

SECTION—B

III. What is the role of Parents and Community in creating and sustaining inclusive practices. (5,5)

IV. What is Persons with Disabilities Act (1995)? On which key issues it is focussed? Discuss in detail. (3,7)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Concept of inclusive education.
2. Buddy system.
3. Role of teacher in inclusive practices.
4. Salient features of National Policy on Education 1986.
5. Rights of Persons with Disabilities Act 2016.

(5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਸੰਜੁੱਗਤ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। (10)

II. ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਬੈਠਣ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵਿਚਾਰੋ। (5,5)

ਭਾਗ—B

III. ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। (5,5)

IV. Persons with Disabilities Act, 1995 ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੋ। (3,7)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਬੱਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

3. ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਚਲਨਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚਾਰੋ।

4. ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ 1986 ਦੇ ਉਘੜਵੇਂ ਲੱਛਣ ਦਰਜ ਕਰੋ।

5. Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–10144/M

N–10/2053

UNDERSTANDING THE SELF–XXI

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is the role of heredity and environment in the formation of a person?

OR

II. How does peer group influence the cognitive, emotional and social development?

SECTION—B

III. What is National Identity? Discuss its components and features.

OR

IV. How can peace education be integrated in curriculum for peaceful living?

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Role of education in preservation of culture.
2. Impact of globalisation on identity formation.
3. Determinants of a person.
4. Features of humanistic identity.
5. Key principles of peace education.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਵਿਚ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

ਜਾਂ

II. ਕੁਲੀਨ ਗਰੁੱਪ ਬੌਧਿਕ, ਭਾਵਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਗ—B

III. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

IV. ਸ਼ਾਂਤੀਮਈ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਮਨ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

2. ਪਛਾਣ ਬਣਤਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

3. ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੱਤ।

4. ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

5. ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਮਨ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ।

Scanned with CamScanner

PC–10145/M

N–10/2053

READING & REFLECTING ON TEXTS–XXII

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Explain various reading resources of NPE-1986.

II. Give core reflection of NCF-2005 with reference aims and pedagogy.

SECTION—B

III. Explain the concept of reading and importance of reading of Text Book.

IV. How reading of Text in Language is different from Reading of Social Science?

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on following :

1. Aims of NPE-1986.
2. Importance of Reading resources.
3. Evaluation NCF-2005.
4. Text books as a tool of Education.
5. Environment and Text Books.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. NPE-1986 ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. NCF-2005 ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

IV. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. NPE-1986 ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚਾਰੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ।

3. NCF-2005 ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

4. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਇਕ ਸੰਦ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੋ।

5. ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਿਚਾਰੋ।

Scanned with CamScanner

PC–10146/M

N–10/2053

STRENGTHENING LANGUAGE PROFICIENCY–XXIII

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define biographical writing and also discuss the various steps followed in biographical writing. (3+7=10)

II. Differentiate between newspaper and magazine. How will you motivate the students for writing newspaper articles? (4+6=10)

SECTION—B

III. Explain the objectives of a wall magazine. (10)

IV. What is the significance of a school magazine and also highlight its layout. (6+4=10)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Writing of selected articles.
2. Contemporary Educational issues.
3. Significance of wall magazine.
4. Procedure for the preparation of wall magazine.
5. Educational writing on teaching. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (3+7=10)

II. ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਅਖਬਾਰ ਆਰਟੀਕਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋਗੇ? (4+6=10)

ਭਾਗ—B

III. ਇਕ ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜੀਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (10)

IV. ਇਕ ਸਕੂਲ ਮੈਗਜੀਨ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। (6+4=10)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ।
2. ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਦਿਅਕ ਮੁੱਦੇ।

Scanned with CamScanner

3. ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜੀਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

4. ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

5. ਅਧਿਆਪਨ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਲਿਖਤ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–10147/M

N–10/2053

HEALTH & PHYSICAL EDUCATION–XXIV

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What do you mean by Human Nervous system? Write its parts and their functions. (3,7)

II. Define malnutrition. Write down its causes and preventions. (3,7)

SECTION—B

III. Explain the techniques and benefits of any two musculoskeletal yoga asanas. (5,5)

IV. 'Fractures can happen at any stage of life.' Which are various kinds of Fractures? Explain. (10)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answers :

1. Endocrine Glands.
2. Importance of Water.
3. Difference between aerobic and anaerobic exercises.
4. AIDS.
5. Body Composition. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮਨੁੱਖੀ ਨਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। (3,7)

II. ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। (3,7)

ਭਾਗ—B

III. ਕਿਸੇ **ਦੋ** ਪੱਠਾ ਪਿੰਜਰ ਯੋਗਾ ਆਸਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (5,5)

IV. "ਹੱਡੀ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਅੰਤਰ-ਸ੍ਰਾਵੀ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ।

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

2. ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

3. ਆਕਸੀਜਨ-ਜੀਵੀ ਅਤੇ ਅਣ-ਆਕਸੀਜਨ-ਜੀਵੀ ਕਸਰਤਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ।

4. ਏਡਜ਼ (AIDS).

5. ਸਰੀਰ ਬਣਤਰ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC-10152/M

N-10/2053

TEACHER EDUCATION – XXV & XXVI (v)
(Semester–IV & VIII)
(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A and B carrying 10 marks each. Section C is compulsory consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION – A

I. What is teacher education? Discuss its objectives at different levels in detail. (5,5)

II. Discuss the role of NCERT for the field of teacher education with examples. (10)

SECTION – B

III. Discuss the role of professional organizations in the upliftment of teacher education. (10)

IV. Discuss the nature and strategies of learner controlled instructions. (10)

Scanned with CamScanner

SECTION – C

(Compulsory Question)

V. Answer the following :

(a) Functions of NCTE.

(b) Programmes of DIET.

(c) Nature of teacher controlled instructions.

(d) Enlist three professional associations of teacher education.

(e) Need of innovations in the field of teacher education. (3×5=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਦੇ ਸਾਰੇ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ–A

I. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (5,5)

II. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ NCERT ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ–B

III. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

IV. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੰਟਰੋਲਡ ਸਿਖਿਆ (Instructions) ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(a) NCTE ਦੇ ਕੰਮ।

(b) DIET ਦੇ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ।

(c) ਅਧਿਆਪਕ ਕੰਟਰੋਲਵ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਸਰੂਪ।

(d) ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਸੰਸ਼ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉ।

(e) ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਢਾਂ ਦੀ ਲੋੜ।

(3×5=15)

Scanned with CamScanner

PC–10149/M

N–10/2053

HUMAN RIGHTS & VALUE EDUCATION–XXV & XXVI

Opt. (ii)

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What do you mean by human rights? Explain the need and objectives of human rights. (2,4,4)

II. Describe human rights education at elementary and secondary level. (5,5)

SECTION—B

III. Discuss the meaning and objectives of values. Also discuss value crisis in present scenario with examples. (2,3,5)

IV. Discuss the concept of culture and the strategies of promoting culture according to NEP-1986. (2,8)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Importance of human rights.
2. Sources of value inculcation.
3. Principle of human rights education.
4. Characteristics of culture.
5. Classification of values. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਵਿਚਾਰੋ। (2,4,4)

II. ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (5,5)

ਭਾਗ—B

III. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਵਿਚਾਰੋ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (2,3,5)

IV. ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਅਤੇ NEP-1986 ਅਨੁਸਾਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਚਾਰੋ। (2,8)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਰਜ ਕਰੋ।

3. ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨੇਮ ਵਿਚਾਰੋ।

4. ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦਰਜ ਕਰੋ।

5. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿਚਾਰੋ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–10148/M

N–10/2053

GUIDANCE & COUNSELLING–XXV & XXVI (i)

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define Educational Guidance. Explain the objectives and need for Educational Guidance. (3+4+3=10)

II. Differentiate between aptitude and interest. Describe the use of aptitude tests in guidance. (4+6=10)

SECTION—B

III. What do you mean by Counselling? Explain the process and limitations of Directive Counselling Approach. (3+4+3=10)

IV. Describe the role of career talks and career guidance in the organization of guidance programme. (5+5=10)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Vocational Guidance.
2. Rating scales.
3. Limitations of Eclectic Counselling.
4. Counselling Interview.
5. Objectives of Personal Guidance. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਵਿਦਿਅਕ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਵਿਦਿਅਕ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (3+4+3=10)

II. ਰੁਝਾਣ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਗਾਈਡੈਂਸ ਵਿਚ ਰੁਝਾਣ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (4+6=10)

ਭਾਗ—B

III. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਿਕ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (3+4+3=10)

IV. ਗਾਈਡੈਂਸ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਵਿਵਸਾਏ ਗਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵਿਵਸਾਏ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (5+5=10)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਿਵਸਾਇਕ ਗਾਈਡੈਂਸ।

Scanned with CamScanner

2. ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਾਪਦੰਡ।

3. ਉਦਾਰਚਿੱਤ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।

4. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਇੰਟਰਵਿਊ।

5. ਨਿਜੀ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–10157/M

N–10/2053

ENVIRONMENT EDUCATION–XXV & XXVI (x)

(Semester–IV & VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Which are the factors responsible for Environmental pollution? How can this problem be curbed?

II. Why is there a need for educating the students in the schools to save environment? Explain through examples.

SECTION—B

III. What are natural resources? How can you categorize them? Suggest ways to conserve the natural resources.

IV. Throw light on the term 'Environmental Ethics'. Explain the related issues and give suggestions.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Importance of Environmental Education.
2. Environmental ethics.
3. Acid Rain.
4. Sustainable Development.
5. Effects of rising of Sea level.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਵੇਂ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

II. ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਪ੍ਰਕਿਰਤਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੰਨਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪ੍ਰਕਿਰਤਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਓ।

IV. ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। ਸਬੰਧਤ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰੋ ਅਤੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

3. ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

4. ਨਿੱਭਣਯੋਗ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

5. ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸਤਿਹ ਦੇ ਵੱਧਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਲੀਕੋ।

Scanned with CamScanner